

Trwa wyjątkowy sezon handlowy jabłkami, jak dalej w produkcji jabłek

Prof. dr hab. Eberhard Makosz
Towarzystwo Rozwoju Sadów Karłowych Lublin

Targi Sadowniczo - Warzywnicze,
Forum Ekonomiczne
Warszawa - Nadarzyn, 10 stycznia 2018 rok

Wyjątkowy sezon

- Już dawno nie było tak dużych różnic w przebiegu pogody, w zbiorach i zagospodarowaniu jabłek i opłacalności produkcji. I to na całym naszym kontynencie.

Zbiory jabłek w wybranych krajach (w mln ton)

Kraje	2017	2016	2015	2007
Polska	2,9	4,0	4,0	1,1
Włochy	1,8	2,3	2,3	2,2
Francja	1,4	1,6	1,7	1,7
Niemcy	0,6	1,0	1,1	1,1
Razem	6,7	8,9	9,1	6,1
Unia Europejska	9,3	11,8	12,3	9,2
Chiny	44,0	43,0	43,1	27,9
USA	4,9	5,0	4,5	4,1
Turcja	3,2	2,9	2,5	2,4
Rosja	1,1	1,7	1,7	2,3
Ukraina	1,0	1,1	1,2	1,2

Zapasy jabłek w wybranych krajach, w pierwszych dniach miesiący (w mln ton)

Kraje	Listopad			Grudzień			Styczeń		
	2017	2016	2015	2017	2016	2015	2018	2017	2016
Polska	1,2	1,7	1,7	1,0	1,5	1,5		1,2	1,3
Włochy	1,1	1,7	1,7	1,0	1,5	1,5		1,3	1,3
Francja	0,7	0,7	0,8	0,6	0,6	0,7		0,5	0,6
Niemcy	0,3	0,4	0,4	0,2	0,3	0,3		0,4	0,3
Razem	3,3	4,5	4,6	2,8	3,9	4,0		3,4	3,5
Unia Europejska	4,0	5,4	5,2	3,5	4,7	5,1		4,2	4,4

Zagospodarowanie jabłek w naszym kraju w mln ton

Sezon	2017/18	2016/17
Zbiory	2,9	4,0
Jabłka deserowe	1,4	1,6
W tym eksport	0,8	1,0
Jabłka przemysłowe	1,5	2,4
W tym koncentrat	1,1	1,9
	Moja prognoza	Zakład Ekonomiki Ogrodnictwa IERiGŻ

Średnie ceny skupu w obrocie krajowym w pierwszej dekadzie miesiąca (w zł/kg)

	Listopad		Grudzień		Styczeń		
	2017	2016	2017	2016	2018	2017	Średnio
Gala Must	1,76	1,25	1,80	1,26	1,82	1,27	1,53
Golden Delicious	1,77	1,13	1,77	1,03	1,79	1,07	1,43
Szampion	1,68	0,83	1,72	0,90	1,75	0,86	1,29
Jonagold	1,68	0,83	1,71	0,89	1,73	0,86	1,28
Idared	1,40	0,75	1,59	0,79	1,62	0,76	1,15
Przemysłowe	0,95	0,28	0,68	0,34	0,65	0,36	0,54
Średnio	1,54	0,85	1,55	0,73	1,56	0,86	

Źródło: Zakład Ekonomiki Ogrodnictwa, IERiGŻ

Ceny skupu w krajach zachodniej Europy

W listopadzie średnie ceny skupu wynosiły w eur/kg :

- Gala 0.85
- Golden Delicious 0.65 - 0.85
- Jonagold 0.55 - 0.70

- W porównaniu z rokiem ubiegłym wyższe o ponad 50 %.
- Od listopada ceny się nie zmieniły.
- Ceny skupu jabłek przemysłowych 0.23 - 0.25 eur/kg

Dochodowość w produkcji jabłek

- Była bardzo różna w gospodarstwach produkujące jabłka. Spowodowana szkodami przymrozkowymi.
- Przy plonie 30 ton z hektara, w tym około 50 % dobrej jakości różnych odmian i średniej cenie 1.65 zł/kg i 50 % w cenie około 1.0 zł/kg, dochód brutto wynosi 40000 zł/ha, przy całkowitych kosztach produkcji około 43000 zł/ha. Dużo było gospodarstw z takim wynikiem finansowym. Muszą jakoś przetrwać do następnego sezonu. Konieczna jest pomoc państwa.

Dochodowość w produkcji jabłek cd.

- Była spora liczba gospodarstw z pozytywnym wynikiem finansowym.
- Przy plonie 50 ton/ha, w tym 35 ton wysokiej jakości, dochód brutto przekroczył 70 000 zł/ha, a koszty produkcji około 50 000 zł/ha. Radzę aby znaczną część nadwyżki finansowej przeznaczyć na inwestycje zabezpieczające plon i jakość jabłek.

Jakość przechowanych jabłek

- W tym sezonie jakość owoców jest zdecydowanie gorsza, głównie z powodu niesprzyjających warunków pogodowych.
- Dużo jest objawów gorzkiej plamistości podskórnej. Jabłka wyjątkowo szybko tracą jędrność miąższu. Trzeba często i systematycznie kontrolować jabłka w pomieszczeniach przechowalniczych, zwłaszcza w przechowalniach i w zwykłych chłodniach.

Jak może być do końca sezonu?

- W porównaniu z ubiegłym rokiem, w Europie zbiory jabłek były niższe o około 3.0 mln ton, a w Unii Europejskiej zapasy niższe o 800 tys. ton. Nadal odczuwalny będzie niedobór jabłek w Europie. Wpłynie to na wzrost cen skupu i detalicznych. Można się spodziewać rosnącego popytu na nasze jabłka, ze strony europejskich importerów. Sądzę, że do końca sezonu jeszcze wzrosną ceny skupu, ale za jabłka wysokiej jakości. Przez dłuższe przetrzymywanie jabłek niskiej jakości, odwrotny może być spodziewany efekt ekonomiczny.

JAK MOŻE BYĆ W NAJBLIŻSZYCH LATACH W NASZEJ PRODUKCJI JABŁEK

- Jest mało prawdopodobne aby zeszłoroczna sytuacja w produkcji powtórzyła się w najbliższych kilku latach. Jak dotąd powtarzała się co 10 lat. Można się spodziewać zbiorów i cen skupu jabłek, jak w ostatnich dwóch latach.

Potencjał produkcyjny naszych sadów jabłoniowych.

- W związku ze stale rosnącą powierzchnią sadów, wzrastać będą zbiory jabłek. Tak się dzieje tylko w naszym kraju. Za kilka lat zbiory mogą przekroczyć granicę 4.5 mln ton. Jabłek różnej jakości, wielu odmian o różnej wartości handlowej. Zapotrzebowanie na jabłka deserowe może wynieść najwyżej 2.0 mln ton. Jeśli eksport wyniesie 1.3 mln ton, a spożycie w kraju 700 tys. ton, pozostałe 2.5 mln ton, chętnie zagospodaruje przemysł przetwórczy.

Produkcja jabłek przemysłowych

- W tych 2.5 mln ton są jabłka różnej jakości i wartości handlowej. Szacuję, że udział typowych jabłek przemysłowych wynosi najwyżej 1.0 mln ton. Pozostałe 1,5 mln ton, to jabłka deserowe na które nie ma zbytu w kraju i zagranicą jako deserowe. Duży jest udział jabłek gorszej jakości i odmian o niższej wartości handlowej. Koszty produkcji wynoszą co najmniej 0.6 zł/kg. Produkcja nieopłacalna.

Nie ulega wątpliwości, że jabłka w takich ilościach będą w naszych sadach. Czy są szanse na podniesienia opłacalności produkcji?

Tylko przez obniżenie kosztów produkcji, przez zmniejszenie kosztów ochrony przed chorobami i szkodnikami oraz przez obniżenie nakładów pracy na przerzedzanie zawiązków, cięcie drzew czy zbiór jabłek.

W te i w inne sposoby zmniejszenia wydatków, koszty produkcji można obniżyć o 0.20 do 0.30 zł/kg. Do takiego sposobu produkcji można wybrać sady o niższej wartości produkcyjnej, w gospodarstwach gorzej wyposażone w podstawowe inwestycje produkcyjne, mające problemy z niedoborem siły roboczej.

Eksport jabłek

- Od wielu lat jesteśmy skazani na wysoki eksport jabłek deserowych. Udało nam się wyeksportować 1.3 mln ton, najwięcej na świecie. Po rosyjskim embargu eksport spadł do 800 tys. ton. aby znowu wrosnąć, na razie do około 1.0 mln ton. Ze względu na konkurencyjne ceny oraz powoli poprawiającą się jakość jabłek i wzrastającego udziału odmian o wyższej wartości handlowej, są szanse do powrotu wysokiego eksportu, mimo rosyjskiego embarga na nasze jabłka.

Odmiany jabłoni

- Nie ulega wątpliwości, że wybór odmiany do towarowej produkcji, trzeba dostosować do potrzeb rynku krajowego i zagranicznego.

Grupa podstawowa

- Na wysokiej pozycji, winne być sporty odmiany Gala, na razie jeszcze Royal Gala i Gala Must. W najbliższych latach o lepszym wybarwieniu, jak Gala SchniCo red/Schniga. Na duży udział w nasadzeniach zasługują Golden Delicious oraz Szampion. Na czołowych miejscach RedJonaprince i Idared, zwłaszcza czerwone sporty, ale tylko jeśli będą możliwości na wysoki eksport do krajów wschodniej Europy. Na większą uwagę zasługują sporty odmiany Red Delicious, ale tylko na bardzo żyznych glebach i cieplejszych rejonach.

Grupa niszowa

- Lobo, Ligoł, Gloster, Jonagored, Elise, Boskoop, Mutsu, Pinova, Empire i odmiany letnie.
- Za kilka lat, może także u nas większego znaczenia będą miały odmiany klubowe i ekologiczne.

Nowe nasadzenia

- Od wielu już lat jesteśmy największym producentem jabłek w Europie i trzecim na świecie. Odgrywamy ważną rolę na światowym rynku jabłek. Jesteśmy jedynym krajem na świecie z wysoką nadwyżką jabłek. Z dużą ilością jabłek z cenami skupu poniżej kosztów produkcji. A my nadal powiększamy powierzchnię sadów i zbiory jabłek. Wzrost produkcji wpływa na obniżenie cen skupu. Widocznie nie wpływa na obniżenie atrakcyjności produkcji takich jabłek. Warto się nad tym zastanowić.
- Nowe nasadzenia są potrzebne, ale w miejsce wykarczowanych drzew, niskoprodukcyjnych sadów. Potrzebne są sady, w których wysoka jest jakość jabłek z większym niż dotąd udziałem odmian o wysokiej wartości handlowej.

Niedostatek pracowników do zbioru jabłek

- Nowy problem, który się pojawił w ubiegłym roku i który będzie narastał w najbliższych latach. Szuka się już sposoby, w tym nowymi przepisami, ułatwiające zatrudnienie pracowników z różnych krajów. Moim zdaniem jednym z najskuteczniejszych sposobów będzie zmiana wynagrodzenia. Zebrałem informacje o kosztach zbioru jabłek w 13 krajach europejskich.

Koszty zbioru netto przy dziennej wydajności (10 godzin) 1.500 kg :

Kraje	Eur/10 godzin	Eurocent/kg
Holandia	75	5,00
Płd. Tyrol	72	4,80
Belgia	62	4,13
Austria	60	4,00
Niemcy	58	3,87
Polska	24	1,60
Węgry	20	1,33

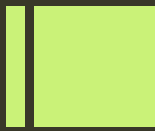
Koszty zbiory netto przy dziennej wydajności 1 000 kg

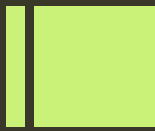
Kraje	Eur/10 godzin	Eurocent/kg
Słowenia	35	3,50
Rosja	20	2,00
Turcja	15	1,50
Ukraina	9	0,90

Koszty zbiory netto przy dziennej wydajności 700 kg

Kraje	Eur/10 godzin	Eurocent/kg
Białoruś	9	1,28
Kazachstan	9	1,28

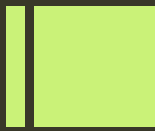

-
- Jeśli w naszym kraju, przy normalnych zbiorach, nie podniesie się wynagrodzenia, znaczna część jabłek zostanie na drzewach i pod drzewami.

-
- Przy wzroście wynagrodzenia godziny pracy netto z 10 na 15 - 20 zł (36 - 48 eur) wielu pracowników ze wschodniej Europy, chętniej przyjedzie do Polski niż do naszych zachodnich sąsiadów. Wzrost kosztów zbioru pokryje się z wyższymi plonami, a zwłaszcza lepszą jakością jabłek

NA JAKIE PROBLEMY WARTO
ZWRÓCIĆ SZCZEGÓLNA
UWAGĘ?

Spadek spożycia jabłek w naszym kraju

- W ciągu ostatnich kilkunastu lat spadło spożycie z 24 do 13 kg na mieszkańca. Jakie są tego przyczyny i jakie trzeba podjąć działania aby spożycie podnieść o kilka kilogramów.

Pozostałości pestycydów w naszych jabłkach

Z analiz przeprowadzonych w Instytucie Ogrodnictwa w Skierniewicach wynika, że przekroczenie dopuszczalnych norm stwierdzono do 2 badanych próbek. Przy ewentualnym stwierdzeniu przekroczenia norm choćby tylko w jednej próbce czy partii jabłek, zaczyna się mocno nagłaśnianie faktu w różny sposób i na szeroką skalę. Przykład Czechy. Trzeba unikać przekroczenia norm pozostałości pestycydów. Należy to mieć na uwadze przy stosowaniu pestycydów w swoich sadach jabłoniowych.

Wzrost plonów wysokiej jakości jabłek

- Na dużej części kraju, warunki glebowo - klimatyczne są sprzyjające do uzyskania bardzo wysokich plonów z dobrą jakością jabłek. Mamy gospodarstwa osiągające 60 - 80 ton/ha jabłek dobrej jakości. W tym roku rozpoczynamy wdrażanie takich możliwości, najpierw u członków Towarzystwa Rozwoju Sadów Karłowych. Pierwsza okazja to pokazy cięcia w dniach 13 i 17 stycznia.

Dostosowanie naszych jabłek do potrzeb i wymagań rynku

- Podstawowy warunek łatwego zbytu i opłacalnych cen skupu. Chcemy na bieżąco informować o potrzebach i wymaganiach w krajach importujące nasze jabłka oraz rynku krajowego.

Alternatywy dla producentów jabłek

- Możliwe, że już w tym roku istotnie wzrosną koszty produkcji jabłek, a związku z tym spadek opłacalności. Zmusi to wiele gospodarstw do rezygnacji z produkcji jabłek. Jak dalej, jakie alternatywy? Tym ważnym problemem zajmiemy się już w tym roku.

- DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ